

PRATARMĖ

„Silmariljonas“, pasirodęs praėjus ketveriems metams po jo autoriaus mirties, – tai pasakojimas apie Senąsias dienas, arba Pasaulio istorijos Pirmąjį amžių. „Žiedų valdove“ aprašomi didingi Trečiojo amžiaus pabaigos įvykiai, o „Silmariljono“ sakmių ištakos glūdi kur kas gilesnėje praeityje, kai Viduržemyje gyveno Morgotas, pirmas Tamsusis Valdovas, ir Aukštieji elfai stojo su juo į karą, siekdami atgauti Silmarilus.

Bet „Silmariljone“ ne tik dėstomi įvykiai, nutikę gerokai anksčiau, palyginti su „Žiedų valdovu“; iš esmės ankstesnis yra ir pats kūrinys. Jis buvo sumanytas dar prieš pusę šimtmečio, nors tuomet nesivadino „Silmariljonu“. Vartydami aptriušusias užrašų knygeles – kai kurios siekia net 1917-uosius – randame pirmuosius, neretai paskubomis pieštuku brūkšteltus pagrindinių mitologijos siužetų variantus. Tačiau nė vienas jų niekada nebuvo išspausdintas (nors vieną kitą atspindį galima įžvelgti „Žiedų valdove“), ir per savo ilgą gyvenimą mano tėvas vis dirbo prie jų, nemesdamas to sumanymo net ir paskutiniaisiais metais. „Silmariljono“ pasakojimo sandara patyrė nedaug radikalių

pokyčių; jis pats jau seniai virto tradicija, tarsi vėlesnių kūrinių fonu. Bet iš tiesų tai toli gražu nebuvo susiformavęs ir užbaigtas tekstas; laikui bėgant, keitėsi net ir kai kurios esminės idėjos apie vaizduojamo pasaulio prigimtį, tos pačios legendos trumpėjo ar ilgėjo, kito jų stilius. Metai po metų variantų vis gausėjo, detalių ir požiūrių įvairovė tapo tokia sudėtinga, tokia visa apimanti ir daugiasluoksnė, kad atrodė, jog galutinis ir išbaigtas pavidasas neįmanomas. Be to, ankstyvosios legendos (ankstyvos ne vien todėl, kad kilusios iš tolimo Pirmojo amžiaus, bet ir mano tėvo gyvenimo atžvilgiu) ilgainiui įkūnijo giliausius jo apmąstymus, tad vėliau rašytuose fragmentuose mitologija ir poezija vis dažniau užleisdavo vietą jam rūpėjusiems teologijos ir filosofijos klausimams; šitai lėmė ir kai kuriuos pasakojimo stiliaus, intonacijos nelygumus.

Po tėvo mirties man teko užduotis šias sakmes pertvarkyti taip, kad tiktų spausdinti. Supratau, jog mėginant į vieną knygą sudėti visą tą nevienalytę medžiagą, t. y. atskleisti „Silmariljoną“ kaip iš tiesų kintantį, per daugiau kaip pusę šimtmečio nusitęsusi kūrinį, faktiškai tik atsirada daugiau painiavos, o tai, kas svarbu, gali likti nepastebėta. Tad pasiryžau parengti vienišą tekstą, atrinkdamas ir derindamas atskirus fragmentus taip, kad pasakojimas taptų kuo nuoseklesnis ir rišlesnis. Baigiamieji knygos skyriai (nuo Turino Turambaro mirties) kėlė savotiškų sunkumų, nes daugelį metų keitimai jų nepalietė, tad kai kuriais atžvilgiais šie tekstai nederėjo prie kitų, labiau išplėtotų knygų siužetų.

Visiško nuoseklumo tikėtis neverta (tiek pačiame „Silmariljone“, tiek ir lyginant jį su kitais skelbtais tėvo raštais), jį galėtume pasiekti tik didele ir nebūtina kaina. Juolab kad tėvas „Silmariljoną“ suvokė kaip iš įvairių dalių sudėtą, glaustą pasakojimą, kuris atsiranda gerokai vėliau negu aprašomi įvykiai ir kurio ištakos – labai skirtingi šimtmečių tradicijos išsaugoti

šaltiniai (poemos, metraščiai ir žodiniai pasakojimai). Toks sumanymas puikiai derėjo ir su tikrąja knygos istorija, nes nemaža dalimi rėmėsi anksčiau rašytais poezijos ir prozos kūriniais; tam tikra prasme tai iš tiesų kompendiumas, ir ne vien teoriškai. Šitai neretai galėtų paaiškinti nevienodą pasakojimo spartą, didesnę ar mažesnę atskirų fragmentų detalumą, ryškų skirtumą (pavyzdžiui) tarp labai konkretaus vietos bei poelgių aprašymo sakmėje apie Turiną Turambarą ir gana abstraktaus, šalto pasakojimo apie Pirmojo amžiaus pabaigą, kai griuvo Tangorodrimas ir žlugo Morgoto galia. Su tuo siejasi ir kai kurie stiliaus nevienodumai, neaiškios detalės ar vienur kitur pasitaikantys siužeto neatitikimai. Tarkime, dėl „Valakventos“ tenka daryti prielaidą, kad kūrinys buvo perrašytas vėliau, nors didžiuma įvykių siekia ankstyviausius eldarų laikus Valinore. Tada aiškesnė tampa nuolatinė pasakojimo laiko ir perspektyvos kaita – štai dieviškosios jėgos aktyviai veikia pasaulyje ir dalyvauja gyvenime, bet čia pat nutolsta, ir lieka tik prisiminimai apie kadaise egzistavusią, bet dabar išnykusią jų nustatytą tvarką.

Ši knyga, kaip ir dera, vadinasi „Silmariljonas“, tačiau ji apima ne tik „Kventa Silmariljon“, arba tikrąjį „Silmariljoną“, bet ir keturis kitus trumpus kūrinius. „Ainulindalė“ ir „Valakventa“, įdėti pradžioje, yra, be abejo, artimai susiję su „Silmariljonu“, tačiau pabaigoje esantys „Akalabetas“ ir „Apie Galios Žiedus“ yra – tai būtina pabrėžti – visiškai atskiri ir nepriklausomi. Jie įtraukti, nes tokį norą aiškiai išsakė mano tėvas. Dabartinis pavidalas atspindi visą istoriją nuo ainurų Muzikos, kuria prasidėjo Pasaulis, iki Žiedo saugotojų išplaukimo iš Mitlondo uosto Trečiojo amžiaus pabaigoje.

Knygoje minima gausybė vardų, tad parengiau išsamią jų rodyklę. Tačiau svarbesnių asmenų (elfų ir žmonių), turinčių reikšmingą įtaką pasakojimui apie Pirmąjį amžių, yra kur kas mažiau, ir visus juos galima rasti genealogijų lentelėse. Be to,

sudariau lentelę, kuri paaiškina gana sudėtingą įvairių elfų genčių vardų darybą. Pateikiu pastabas apie elfų vardų tarimą ir jų pagrindinius elementus, taip pat žemėlapi. Noriu pabrėžti, kad didelė kalnų grandinė rytuose, Ered Luinas ar Ered Lindonas, Mėlynieji kalnai, „Žiedų valdovo“ žemėlapyje randami prie pat jo vakarinio krašto. Knygos tekste yra mažesnis žemėlapis – vos pažvelgus į jį, bus aišku, kur išsidėstė elfų karalystės, noldorams grįžus į Viduržemį. Neapkroviau knygos kokiais nors kitais komentarais ar paaiškinimais.

Rengiant tekstą, šiame sunkiame ir nuolat klausimų kėlusiam darbe man didžiai padėjo Guy'us Kay'us, dirbęs su manimi 1974–1975 metais.

Christopheris Tolkienas
1977 m.

AINULINDALÉ

Ainulíndalé

Ainurų Muzika

Pradžioje buvo Eru, Vienintelis, Ardoje vadina-
mas Iluvataru. Jis pirmiausia sukūrė ainurus, Šventuosius,
jie kilo iš jo minčių ir buvo šalia Eru, kai dar nieko daugiau ne-
buvo. Ir Eru jiems bylojo pasakodamas, kokia turi būti muzika.
Jie giedojo jam, ir Eru džiaugėsi. Tačiau jie ilgai giedojo po vie-
ną ar tik keliese kartu, kol kiti klausė; nes kiekvienas suvokė tik
tą Iluvataro proto dalį, iš kurios buvo kilęs, o kitus brolius su-
prasti jie mokėsi labai lėtai. Bet nuolat klausydami jie vis giliau
suvokė vienas kitą, ir jų balsai aidėjo vis darniau ir skambiau.

Kartą Iluvataras sušaukė visus ainurus ir paskelbė didžią
muzikos mintį, perteikė jiems reikšmingesnius ir nuostabes-
nius dalykus, negu iki šiol buvo atskleidęs. Didinga tos mu-
zikos pradžia ir įstabaus grožio pabaiga ainurus pribloškė, jie
nulenkė galvas prieš Iluvatarą ir tylėjo.

Tuomet Iluvataras tarė:

– Noriu, kad iš šios minties, kurią pateikiau jums, kartu
harmoningai sukurtumėte Didžiąją muziką. Apdovanojau jus

Nemariąja ugnimi, tad parodykite savo galias puošdami šią mintį, kiekvienas savomis mintimis ir būdais, ir savo nuožiūra. Aš tačiau sėdėsiu ir klausysiuos, ir džiaugsiuosi, kad per jus didis grožis pažadintas tampa giesme.

Ainurų balsai, prilygdami arfoms ir liutnioms, triūboms ir trimitams, smuikams ir vargonams, aidėdami tarsi nesuskaitomi chorai, pradėjo austi Iluvataro mintį į didžią muziką. Iš begalinių, į harmoniją susipinančių melodijų kilo skambesys, peraugantis klausą, aidintis iki gelmių ir aukštybių, visa Iluvataro buveinė prisipildė garsų, muzika ir jos aidas nusklido į Tuštumą, ir ji tapo nebe tuščia. Niekada daugiau ainurams nepavyko sukurti panašios muzikos, nors pasakyta, kad pasaulio dienų pabaigoje ainurų ir Iluvataro Vaikų chorai sukurs dar didingesnę. Tada Iluvataro mintys skambės teisingai, vos ištartos įkūnys Būtį, nes visi iki galo suvoks jo siekius kiekvieno atžvilgiu, visi iki galo supras vienas kitą, ir Iluvataras kaip savo gilaus pasitenkinimo ženklą suteiks jų protui slaptos ugnies.

Tačiau dabar Iluvataras sėdėjo klausydamasis, ir jam ilgai atrodė, kad muzika puiki, be jokių priekaištų. Jai besiplėtojant, Melkorui dingtelėjo įpinti savo įsivaizduojamų dalykų, kurie nederėjo su Iluvataro mintimi; mat Melkoras siekė šitaip padidinti savosios dalies galią ir puikumą. Iš visų ainurų Melkoras buvo apdovanotas didžiausiu išmanymu ir galia, be to, jis turėjo po dalį viso to, ką gavo jo broliai. Dažnai jis vienas keliaudavo į Tuštumą ieškodamas Nemariosios ugnies, nes jam kilo troškimas papildyti Būtį tuo, kas sava, kas yra jo paties. Melkorui regėjosi, kad Iluvataras nemąsto apie Tuštumą, tad nekantravo pats jos imtis, tik vis nerado Ugnies, nes ji priklausė Iluvatarui. Tačiau vienatvėje jam gimė savų minčių, kitokių nei jo brolių.

Kai kurias iš tų minčių jis dabar audė į savo muziką, ir tučtuojau aplink jį radosi sumaištis, daugelis giedančių šalia

suglumo, jų mintys vis labiau painiojosi, muzika trūkčiojo. Kiti ėmė derinti savo giesmę prie Melkoro, o ne prie anksčiau turėtos minties. Melkoro keliama sumaištis vis plėtėsi, ir anksčiau skambėjusios melodijos skendo sukuriomis virstančių garsų jūroje. Tačiau Iluvataras sėdėjo ir klausėsi, kol aplink jo sostą įsisiautėjo tokia audra, lyg juodi vandenys, genami beribės ir nenumaldomos rūstybės, būtų pakilę į kovą vieni su kitais.

Tada Iluvataras atsistojo, ir ainurai suvokė, kad jis šypsosi. Jis pakėlė kairę ranką, ir audros šėlsme suskambo nauja tema, panaši, bet vis dėlto kitokia negu ankstesnioji. Ji vis augo, skleidėsi naujas grožis. Tačiau stiprėjo ir Melkoro sumaištis, ji varžėsi su naująja muzika, garsų kovos triukšmas užė vis smarkiau. Pagaliau daugelis ainurų sutriko ir nutilo, tad Melkoras nugalėjo. Tada vėl atsistojo Iluvataras, ir ainurai pajuto, kad jo žvilgsnis rūstus. Iluvataras pakėlė dešinę ranką, ir štai – sąmyšyje pasigirdo trečioji tema, skambanti visai kitaip. Iš pradžių ji atrodė švelni ir maloni, tarsi dailūs garsai ribuliuotų melodingomis pynėmis, bet jos sustabdyti nebuvo įmanoma, joje aidėjo ir galia, ir gelmė. Tad atrodė, kad aplink Iluvataro krėslą tuo pat metu gimsta ir plėtojasi dvi be galo skirtingos muzikos. Viena buvo gili, plati ir graži, tačiau lėta, sumišusi su neaprepiamu liūdesiu, labiausiai ir lemiančiu jos grožį. Kita jau atrado savąją darną, bet dundėjo garsiai ir tuščiai, vis kartodamasi; maža joje tebuvo harmonijos, daugiau rėksmingo vienodumo, lyg būrys trimitų pūstų tas pačias kelias natas. Ir ji stengėsi užgožti pirmąją muziką balso stiprumu, tačiau atrodė, kad jos skambesniausias gaidas toji perima ir įaudžia į savąjį iškilmingą garsų raštą.

Tokio kivirčo įkarštyje, jau ėmus drebėti Iluvataro būsto skliautams, virpesiams nusklidus tenai, kur iki šiol tvyrojo netrikdoma tylą, Iluvataras pakilo trečią kartą, ir jo veidas buvo

baisus. Jis iškėlė abi rankas, ir sulig vienu akordu, gilesniu už bedugnę, aukštesniu už dangų, persmelkiančiu lyg šviesa iš Iluvataro akių, muzika nutrūko.

Iluvataras prabilo ir tarė:

– Ainurai galingi, galingiausias tarp jų – Melkoras. Bet nežino jis ir visi ainurai, jog aš esu Iluvataras ir atskleisiu tai, ką jūs giedojote, kad išvystumėte, ką padarę. O tu, Melkorai, pamatysi, kad neįmanoma išgauti jokios melodijos, kuri neturėtų esmingiausiųjų ištakų manyje, ir niekas negali pakeisti muzikos priešingai mano valiai. O jei kas mėgintų, įrodys tik esąs mano įrankis kuriant nuostabesnius dalykus, negu jis pats galėjo įsivaizduoti.

Ainurai išsigando, bet jie dar iki galo nesuprato išgirstų žodžių. Melkorą apėmė gėda, paskui ir slaptas įniršis. Tačiau Iluvataras žengė su visa didybe iš puikiųjų vietų, kurias buvo nuskyręs ainurams, o šie sekė iš paskos.

Išėjus visiems į Tuštumą, Iluvataras jiems tarė:

– Žvelkite į savo Muziką!

Ir parodė regėjimą ten, kur anksčiau tebuvo garsai. Ainurai išvydo prieš save naują pasaulį. Jis laikėsi tarsi pakibęs, apsuptas Tuštumos, bet kilęs ne iš jos. Jie žiūrėjo ir stebėjosi, o tas pasaulis skleidė savo istoriją, ir ainurams atrodė, kad jis gyvena ir auga. Ainurai žiūrėjo ir ilgai tylėjo, tada Iluvataras vėl prabilo:

– Žvelkite į savo Muziką! Tai jūsų giesmės. Ir kiekvienas čia, mano sukurtoje visumoje, rasite visa tai, kas gali atrodyti kaip sukurta ar pridurta jūsų pačių. O tu, Melkorai, aptiksi visas savo slaptas mintis ir suvoksi, kad jos tėra visumos dalis ir tik papildė jos šlovę.

Ir dar daug tąkart Iluvataras pasakojo ainurams; atsimindami jo žodžius ir suprasdami savo sukurtąją muziką, ainurai labai daug žino apie tai, kas buvo, yra ir bus ateityje, ir nedaug

kas lieka jiems neregima. Tačiau yra dalykų, kurių jie matyti negali nei pavieniui, nei tardamiesi drauge, nes vien tik sau Iluvataras leido išmanyti visa, kas gali būti, tad kiekviename amžiuje nutinka tai, ko niekas nenumatė, nes ne praeityje glūdi tų įvykių šaknys. Todėl, sekdami prieš juos besiskleidžiančią Pasaulio viziją, ainurai išvydo joje ir tai, apie ką nebuvo mąstę. Stebėdamiesi jie regėjo ateinant Iluvataro Vaikus ir jų laukiantį gyvenimą, suvokė, kad kurdami savąją muziką patys rengė jiems pasaulį, nors ir nenujautė, kad jis gali turėti dar kokį tikslą, be savo grožio. Juk Iluvataro Vaikai gimę iš paties Iluvataro; skelbdamas pirmąją muzikos temą, Iluvataras apie juos neužsiminė, jie gimė su trečiąja muzikos tema, ir nė vienas iš ainurų nepersidėjo juos kuriant. Tad, dabar juos išvydę, ainurai iš karto pamilo tas keistas, laisvas, visiškai kitokias nei jie patys būtybes; drauge šie padarai jiems naujai atskleidė Iluvataro protą, parodė dar dalelę jo išminties, iki tol nežinomos net ir ainurams.

Taigi Iluvataro Vaikai yra elfai ir žmonės, Pirmagimiai ir Sekėjai. Visame šio pasaulio grožyje, neapbrėpiamose jo erdvėse su besisukančiais ugnies ratais, Iluvataras išrinko vietą jiems gyventi Laiko gelmėje, tarp nesuskaitomų žvaigždžių. Toji vieta galėjo pasirodyti menkutė tiems, kurie vertina tik ainurų didingumą, bet pamiršta jų aštrų žvilgsnį; tokie žavisi jų sugebėjimu pastatyti koloną, kurios pagrindas – visa Ardos platybė, bet nepagalvoja, kad ji kyla tol, kol viršūnė tampa smailesnė už adatą, regi tik neišmatuojamą pačių ainurų tebepuoselėjamą Pasaulio didybę, bet nepastebi, kaip dėmesingai ir tiksliai jie kuria kiekvieną to pasaulio dalelę. Bet ainurai išvydo regėjime tą buveinę ir ten atsirandančius Iluvataro Vaikus, ir daugelis galingiausiųjų nukreipė ton vieton visas savo mintis ir troškimus. Iš jų vyriausias buvo Melkoras, nes pradžioje tarp muziką kūrusių ainurų jis turėjo didžiausias

galias. Melkoras, slopindamas viduje kunkuliuojančias karščio ir šalčio bangas, net ir pats save iš pradžių tikino trokštąs keliauti tenai ir viską parengti Iluvataro Vaikų labui. Tačiau dar labiau jis troško ir elfus, ir žmones pajungti savo valiai, pavydėdamas jiems Iluvataro pažadėtų malonių, geidė pats turėti valdinių ir tarnų, kurie vadintų jį viešpačiu ir kurių gyvenimą tvarkytų kaip šeimininkas.

Kiti ainurai žvelgė į Iluvataro Vaikų žemes plačiosiose erdvėse Pasaulio, kurį elfai vadina Arda – Žeme, ir šviesa džiugino jų širdis, akį glostė spalvų gausa; tačiau šniokščianti jūra kėlė didelį nerimą. Jie matė vėjus ir orą, matė tai, iš ko padaryta Arda, geležį ir akmenį, sidabrą ir auksą, ir daugybę kitų dalykų, tačiau iš visų labiausiai juos žavėjo vanduo. Eldarai pasakoja, kad vandenyje labiau negu kur kitur Žemėje iki šiol skamba ainurų Muzikos aidas; daugelis Iluvataro Vaikų vis klausosi jūros balso niekaip nepasisotindami ir nežino, ką iš tiesų girdi.

Tad tasai iš ainurų, kurį elfai vadina Ulmu, į vandenį nukreipė savo mintis; jam Iluvataras suteikė giliausią muzikos išmanymą. Manvė, kilniausias iš ainurų, daugiausia mąstė apie orą ir vėjus. Žemės medžiagai mintis skyrė Aulė, Iluvataro apdovanotas žiniomis ir galiomis ne menkiau nei Melkoras, tačiau Aulę džiugina ir kelia jam pasididžiavimą ne sava meistrystė ar nuosavybė, o atliktas darbas ir sukurtas daiktas, todėl jis duoda nešykštėdamas, nesismulkindamas ir tuojuo imasi kokio naujo darbo.

Taip kalbėjo Iluvataras Ulmui:

– Ar nematai, kaip tenai, toje mažytėje žemėje Laiko gelmėse, Melkoras pradėjo karą prieš tavo karalystę? Jis įsivaizdavo save kaip baisiausią šaltį ir vis dėlto nesugriovė nei tavo versmių, nei skaidriųjų tvenkinių. Tik pažiūrėk į sniegą ir nuostabią šerkšno išmonę! Melkoras nenuilsdamas siunčia karštį ir ugnį, bet neišdžiovino tavojo džiaugsmo ir neuž-

gniaužė jūros muzikos. Verčiau pažvelk, kokie aukšti ir pūkūs debesys, kokie nuolat pavidalą keičiantys rūkai, paklausyk, kaip teška į žemę lietus! Su šiais debesimis tavo menas prilgsta tam, ką kuria Manvė, tavo mylimas draugas.

– Iš tiesų, – atsakė į tai Ulmas, – vanduo dabar tapo gaivėnis, negu įsivaizdavo mano širdis. Net slapčiausiose mintyse neregėjau snaigės, niekur mano muzikoje nebuvo krentančių lietaus lašų. Susirasiu Manvę, ir abu drauge amžinai kursime melodijas tavo džiaugsmui!

Ir Manvė su Ulmu nuo pat pradžių veikė kartu, kuo ištikimiausiai visur tarnaudami Iluvataro valiai.

Ulmui tariant šiuos žodžius, ainurams dar tebesigėrint reginiu, šis dingo jiems iš akių; ir ainurams pasirodė, kad jie išvydo kažką nauja – Tamsą, kurią iki šiol pažino tik mintimis. Tačiau juos sužavėjo vizijos grožis, patraukė atsiskleidęs ten gimstantis Pasaulis, jų dvasia ir protas veržėsi link jo, nes, reginiui išnykstant, istorija dar nebuvo baigta ir ne iki galo sutvarkyti laiko ratai. Kai kurie kalbėjo, kad vizija nutrūko anksčiau, negu įsigalėjo žmonių viešpatija ir išblėso Pirmagimiai; todėl valarai nepamatė vėlesniųjų amžių ir Pasaulio pabaigos, nors Muzika visa tai išreiškė.

Tada ainurus apėmė nerimas, bet pasišaukė juos Iluvataras ir tarė:

– Žinau, jūsų dvasia geidžia, kad tai, ką išvydote, būtų ne vien jūsų mintyse, bet iš tikrųjų, taip, kaip esate jūs patys. Todėl sakau: *Ea!* Tegu visa tai Būna! Į Tuštumą pasiųsiu Nemariąją Ugnį, ir ji degs Pasaulio širdyje, ir Pasaulis Bus. Kas norite, galite keliauti į jį.

Ir staiga tolumoje ainurai pamatė šviesą, tartum debesį su gyva liepsna viduryje; jie suprato, kad tai ne vien regėjimas, tai Iluvataras sukūrė nauja – *Ea*, kitaip tariant, Pasaulį, kuris *Yra*.

Taip atsitiko, kad kai kurie ainurai pasiliko su Iluvataru už Pasaulio ribų. Kiti, tarp jų ir daug galingiausiųjų bei puikiausiųjų, atsisveikino su Iluvataru ir nusileido į Pasaulį. Tačiau Iluvataras iškėlė sąlygą, būtiną jų meilei, – jų galios nuo šiol veiks tik Pasaulio ribose, ir taip bus amžinai iki Pasaulio pabaigos, tad Pasaulio gyvenimas priklausos jiems, o jie priklausos Pasauliui. Todėl juos vadina valarais, Pasaulio Galingaisiais.

Tačiau, nužengę į Pasaulį, valarai pradžioje buvo priblokšti ir sutrikę, nes atrodė, kad čia dar nieko nepadaryta iš to, ką jie regėjo vizijoje. Viską rado tą akimirką, kai jau turėjo prasidėti, bet formų ir pavidalų dar nebuvo, visur tvyrojo tamsa. Juk Didžioji Muzika reiškė Belaikėse Erdvėse augančią ir pražystančią mintį, o vizija atspindėjo ateitį; tuo tarpu valarai atsidūrė Pasaulyje prasidedant Laikui ir suprato, kad pranašystė ir giesmė bylojo apie tą Pasaulį, kuris dar bus, ir jiems teks tai atlikti. Tad jie griebėsi didžių darbų neaprėpiamuose ir neliečiuose tyruose per nesuskaitomus ir jau pamirštus amžius, kol Laiko Gelmėje, plačiose Ea erdvėse, subrendo valanda ir vieta, kur atsirado Iluvataro Vaikai. Svarbiausius darbus nuveikė Manvė, Aulė ir Ulmas; tačiau ir Melkoras dalyvavo nuo pat pradžių, visur kišdamasis ir stengdamasis pakreipti, jei tik pavykdavo, viską pagal savo tikslus ir norus. Dar jis kurstė didžius gaisrus. Kai Žemė dar buvo jauna ir kupina ugnies, Melkoras įsigeidė jos ir tarė kitiems valarams:

– Tai bus mano karalystė, ir skiriu ją sau!

Tačiau Iluvataro akyse Manvė buvo Melkoro brolis ir svarbiausias balsas antrojoje Muzikos temoje, kurią Iluvataras iškėlė prieš Melkoro nesantaiką; tad Manvė sukviėtė pas save daug didesnių ir mažesnių dvasių, ir jos nusileido į Ardus laukus padėti Manvei, kad Melkoras nekliudytų amžinai jų triūsui ir Žemė nesunykėtų nė nepražydusi. Ir Manvė tarė Melkorui:

– Nedrįsk neteisėtai savintis šios karalystės, nes daugelis čia dirbo ne mažiau nei tu.

Melkoras ir kiti valarai susikivirčio. Tą kartą Melkoras atsitraukė, iškeliavo į kitus kraštus ir ten veikė ką panorėjęs, bet troškimas pasisavinti Ardos karalystę tvirtai įsišaknijo jo širdyje.

Valarai pasirinko sau pavidalus ir išvaizdą; į Pasaulį juos traukė meilė Iluvataro Vaikams ir viltis, kad jų laukia laimingas likimas, tad ir pavidalus rinkosi pagal tuos, kuriuos matė Iluvataro regėjime, tik puikesnius ir didingesnius. Be to, jų pavidalus lemia žinojimas apie regimąjį Pasaulį, ne vien pats Pasaulis; tų pavidalų jiems iš tiesų ir nereikia, nebent kaip mums apdaro, tačiau juk galime būti nuogi ir neprarasti nė dalelės savo esybės. Todėl valarai gali panorėję vaikščioti neapsirengę, net ir eldarai nepajėgia jų aiškiai įžiūrėti, nors ir atsidūrę visiškai greta. Sumanę apsilukti, kai kurie valarai renkasi vyrų, kai kurie – moterų pavidalus; mat būdu jie skiriasi ne dėl kitokios išvaizdos, o jau nuo pat pradžių, ir dabar ši skirtumą įkūnija skirtingi pavidalai. Taip ir mes, vyrai ir moterys, skiriamės apdarais, tačiau ne jie lemia, kad esame kitokie. Bet pavidalai, kuriais puošiasi Didieji, ne visada priylgsta Iluvataro Vaikų karaliams ir karalienėms – valarai gali gautis savomis mintimis, tad regime ir didybę, ir bjaurastį.

Valarai pasikvietė daug pagalbininkų, ir menkesnių, ir beveik tokių pat didžių kaip jie patys; visi drauge triūsė, tvarkydami Žemę, tramdydami jos sąvartas. Melkoras pamatė, kas padaryta, išvydo valarus – jie, galiomis apdovanotieji, vilkėjo Pasaulio apdarais ir vaikščiojo po Žemę visiems regimi; buvo meilūs, džiugūs, kupini palaimos, o Žemė vis labiau panėšėjo į nuostabų, jų žvilgsnį glostantį sodą, nes jos sumaištis jau nuslopo. Melkorui kilo dar didesnis pavydas, ir jis taip pat pasirodė Žemėje regimu pavidalu, tačiau jo nusiteikimas ir viduje liepsnojanti piktybė lėmė, kad tas pavidalas

tapo juodas ir baisus. Melkoras nusileido į Ardą didingesnis ir galingesnis už visus valarus, tarsi į jūrą įbridęs, ledu šarvuotas kalnas, dūmais ir ugnimi karūnuotą galvą iškėlęs virš debesų. Iš jo akių sklindanti šviesa svilino tarsi liepsna ir smelkė mirtinu šalčiu.

Taip prasidėjo pirmasis valarų ir Melkoro mūšis dėl viešpatavimo Ardoje; apie tą sumaištį elfai žino nedaug. Tai, kas čia dėstoma, pasakojo patys valarai, su kuriais eldarams teko susidurti Valinoro krašte ir iš jų mokytis, bet apie karus, vykusius iki atsirandant elfams, jie visada teprasitardavo vos puse lūpų. Tačiau tarp eldarų kalbama, esą valarai pasiryžo valdyti Žemę, nepaisydami Melkoro, ir parengti ją Pirmagimių atėjimui. Ir jie kūrė žemes, o Melkoras jas naikino. Valarų išraustus slėnius Melkoras užlygindavo, griovė jų išgremžtus kalnus, užpildavo jūras. Ir niekur nebuvo ramybės, niekas negalėjo bent kiek ilgiau augti, nes, vos valarai imdavosi darbo, Melkoras puldavo ardyti ar gadinti tai, ką jie dirbo. Tačiau valarų pastangos nenuėjo veltui. Nors nė vienas darbas neliko lygiai toks, kaip buvo jų sumanyta ir siekta, visa įgavo kitokius pavidalus ir kitas spalvas, negu iš pradžių tikėjosi valarai, bet vis dėlto Žemė iš lėto įgijo formas ir sutvirtėjo. Taip pagaliau Laiko Gelmėse, tarp nesuskaitomų žvaigždžių, susikūrė Iluvataro Vaikų pasaulis.